

בבית הדין הצבאי המחוזי

במחוז שיפוט מרכז

בפני: סא"ל סיגל טורג'מן - שופטת

(ע"י ב"כ, רס"ן יאיר חביביאן)

בעניין: התובע הצבאי

נגד

(ע"י ב"כ, סגן אנסטסיה סורזנ'קו)

ח/XXX טוראי י' א'

הכרעת - דין

על-פי הודאתו, מורשע הנאשם בעבירה של בריחה ממשמורת לפי סעיף 121 לחוק השיפוט הצבאי, בגין כך שביום 28.03.2016, לאחר שנשפט בגין היעדרות משירות מעל 24 שעות לעונש בן 20 ימי מחבוש בפועל ונאמר לו כי הוא נתון במחבוש, החל בהיעדרות מיחידתו, חטמ"ר XXX, עד ליום 15.07.2017. סך הכל נעדר הנאשם במשך 474 ימים ובגין כך הורשע בעבירה של היעדר מן השירות שלא ברשות, לפי סעיף 94 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.

ניתנה היום, 1.10.2017, י"א בתשרי התשע"ח, והודעה בפומבי ובמעמד הצדדים.

שופטת

בבית הדין הצבאי המחוזי

במחוז שיפוט מרכז

סא"ל סיגל טורג'מן - שופטת

בפני:

(ע"י ב"כ, רס"ן יאיר חביביאן)

בעניין: התובע הצבאי

נגד

(ע"י ב"כ, סגן אנסטסיה סורז'נקו)

ח/XXX טוראי י' א'

ג ז ר - ד י נרקע

1. הנאשם, טור' י' א', הורשע בהתאם להודאתו בשתי עבירות. לפי כתב האישום, עניינה של העבירה הראשונה בריחה ממשמורת, לפי סעיף 121 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "חוק השיפוט הצבאי") בגין כך שביום 28/03/16, לאחר שנשפט הנאשם בדין משמעתי בגין עבירה של היעדרות משירות מעל 24 שעות לעונש בן 20 ימי מחבוש בפועל ונאמר לו כי הוא נתון במחבוש, ברח מן המשמורת האמורה והחל בהיעדרות עד ליום 15/07/18. סך הכל נעדר הנאשם מיחידתו חטמ"ר XXX למשך 474 ימים ובגין כך הורשע בעבירה השנייה, שעניינה היעדר מן השירות שלא ברשות, לפי סעיף 94 לחוק השיפוט הצבאי.

2. הנאשם, יליד 97', התגייס לשירות ביום 9/02/16 והיה מיועד לתפקיד נהג בט"ש. אולם, חודש ושבוע לאחר מכן, החל הנאשם בהיעדרות למשך 11 ימים, בגינה עמד לדין משמעתי ביום 28/03/17. לצדדים לא היה מענה, מה קרה עם הנאשם עד ליום 29/03/17, המועד ממנו יוחסה לו תחילת ההיעדרות הנוכחית.

נסיבותיו האישיות של הנאשם

3. הסגורית הצבאית המלומדת התייחסה בהרחבה לנסיבותיו האישיות של הנאשם. לדבריה, האם סובלת מדיכאון בעקבות התעללות פיזית ומילולית, שספגה מצד האב (בעניין זה הפנתה למסמך הרפואי ס/4), כאשר הנאשם נחשף לכך באופן שהשפיע על מצבו הנפשי ועל האפשרות להסתגל למסגרות. זאת, ביקשה ללמוד מנשירתו מלימודים לאחר 8 שנות לימוד ומזניחת השירות הצבאי לטובת פרנסת המשפחה.

הנאשם היה המפרנס היחיד למשפחתו, כאשר אמו לא היתה מסוגלת ליטול חלק בנטל, אחיו הגדול הדרדר ואחותו הקטנה נעזרה בו להשלמת 12 שנות לימוד. עוד ציינה הסנגורית, כי המצב הכלכלי במשפחה קשה וישנם חובות משמעותיים של אלפי ש"ח לעירייה (לעניין זה הוגשו מכתב מעו"ס (2/ס) ודו"ח חובות לעירייה (3/ס)).

4. לפני בית הדין **העידה אמו של הנאשם** בהתרגשות ובדמעות (והוצג מכתב שכתבה). האם התייחסה למצב המשפחתי בבית, למצבה הנפשי, לילדות של הנאשם, לקושי שלו להשתלב במסגרת. היא תיארה את המחסור של הנאשם בבית במהלך תקופת מעצרו, הן מבחינת הסיוע הכלכלי והן מבחינת שמחת החיים שהוא משרה, בפרט כאשר היא עצמה נמצאת בדיכאון. היא תיארה את הנאשם כ"קורבן של החיים שלי" וביקשה את רחמי בית הדין על מנת שיוכל לצאת לדרך חדשה.

5. בנוסף, **העידה אחותו של הנאשם**. היא עצמה קיבלה פטור משירות צבאי, מטעמי דת. היא השלימה את לימודיה ומאז אינה עובדת, לטענתה, כי קשה לה לעבוד ולהיות רחוקה מהבית. הנאשם היה עוזר לה ודואג לכל מחסורה על מנת שתוכל לקנות בגדים ולצאת לבלות עם חברותיה. כעת, משנעדר הנאשם מביתו קשה לה, היא כל היום בבית ולא יוצאת עם חברות. את ילדותה תיארה בדמעות כילדות קשה ולא הרחיבה מעבר לכך.

טיעוני הצדדים

6. **התביעה הצבאית** ביקשה להחמיר עם הנאשם. התובע התייחס לערך חברתי שנפגע בגין אי שתוף הפעולה עם הרשויות לצורך נטילת חלק במשא החברתי. התובע התייחס לתפקיד המבצעי אותו יועד לבצע הנאשם, משהיה בעל פרופיל 97 וכשירות רפואית שהתאימה לשירות. זאת, אל מול ההחלטה לפטור אותו משירות צבאי מפאת "התנהגות רעה וחמורה" כפועל יוצא מכפיית רצונו, מבלי שעשה כל ניסיון לבצע שירות משמעותי או לאפשר לרשויות הצבא לסייע לו.

7. **ההגנה** טענה, שמתחם הענישה ההולם נע בין מספר ימי מעצרו של הנאשם עד חצי שנה לכל היותר. הסנגורית הדגישה, שדובר בהזדמנות הראשונה שהנאשם עמד לדין. לגישתה, אין להתייחס לעבירה הנוספת שעניינה בריחה ממשמורת, כיוון שהנאשם סיים בינתיים לרצות את העונש, כאשר העונשים צפויים להימנות בחופף.

8. הסנגורית הפנתה לנסיבות חייו הקשות של הנאשם, שעמדו בבסיס ההחלטה לפטור אותו משירות וצריכות לגישתה לעמוד בבסיס ההחלטה לקבוע את עונשו בחלקו הנמוך של מתחם הענישה. הסנגורית הדגישה, שהנאשם ישב בכלא בתקופת החגים, תקופה בה נדרשה עזרתו בבית ביתר שאת. עוד הדגישה, שהטלת עונש מאסר הגבוה

משלושה חודשים יגרור אחריו רישום פלילי מלא ויקשה על חזרתו למעגל העבודה לצורך פרנסת המשפחה.

9. הנאשם טען בדברו האחרון לעונש, שלמרות שהתגייס לצבא כדי לבצע שירות תקין, המצב בבית לא איפשר לו זאת.

דיון והכרעה

10. **תיקון 113 לחוק העונשין** קבע כללים להבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה ומסייע בידי בית המשפט לקביעת עונשו של נאשם. צועדים בדרך שהתווה עבורנו המחוקק, מצווים בתי המשפט, ובתי הדין ביניהם, להתחשב בערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה לצורך שרטוט של מתחם הענישה ההולם. זאת, תוך שמירה על עקרון ההלימה, שיקיים יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בהמשך לכך, אם אין שיקולים המצדיקים סטייה מאותו מתחם, ייקבע עונשו של הנאשם תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בנסיבות ביצוע העבירה, אלא בנסיבותיו האישיות של הנאשם.

11. במקרה שלפנינו הורשע הנאשם בשתי עבירות, כאשר אלו מהוות "מסכת אחת". לכן, אין מקום לבחון את העונש הראוי בגין בנפרד.

(1) מתחם הענישה ההולם

12. העבירה שעניינה היעדרות מן השירות מגנה על **הערכים החברתיים** שעניינם שמירה על חוסנו של הצבא, לכידותה של החברה והשוויון בחלוקת הנטל בין כלל החייבים בשירות –

"סופו של דבר, בעשיית הדין העצמית לתקופה כה ממושכת, יש כדי לפגוע פגיעה משמעותית בערך השוויון ובחלוקת הנטל בין כלל החייבים בשירות, שלחלקם קיימים קשיים לא מבוטלים מבית" (ע/27/12 **התצ"ר נ' טור' ל'** (2012); וכן ע/52/07 **רב"ט מ' נ' התצ"ר**; ע/88/13 **התצ"ר נ' טור' ל'**; ע/20/11 **טור' ע' נ' התצ"ר**; ע/33/11 **התצ"ר נ' טור' כ'**; ע/57/08 **טור' נ' נ' התצ"ר**; ע/83/06 **התצ"ר נ' טור' ח'**; ע/206/03 **טור' ס' נ' התצ"ר**; ע/184/08 **התצ"ר נ' טור' א'**).

13. הצדדים הציגו פסיקה, כדי לתמוך בעמדתם בנוגע למדיניות הענישה הנוהגת לצורך קביעת מתחם הענישה המתאים לעניינו של הנאשם.

14. **התביעה** הפנתה לע/80/10 **התצ"ר נ' טור' א'**, שם הוחמר העונש של מי שנעדר למשך 487 ימים ועמד לדין בשנית, כאשר הוחלט שהעונש המותנה בן 3 חודשים ירוצה במצטבר לעונש בן 5 חודשים שהוטל עליו בגין התיק הנוכחי. בע/4/14 **טור' ג' נ'**

התצ"ר אושר עונש של 7 חודשים, שהוטל על מי שנעדר למשך 477 ימים, לאחר חמש היעדרויות קודמות במשך שנתיים כך שלמעשה לא שירת תקופה משמעותית. בע/131/10 **טור' ב' נ' התצ"ר** החליט בית הדין לערעורים שעונש של 7 חודשי מאסר בגין היעדרות בת 504 ימים שהסתיימה בהתייצבות הוא עונש סביר ומאוזן, אך לפני משורת הדין ומטעמי חסד, תוך התחשבות מרבית במצבו המשפחתי הקשה ויוצא הדופן, הוחלט להקל עמו ולהטיל עליו עונש של 6 חודשי מאסר בלבד. בע/104/09 **התצ"ר נ' טור' ח' (להלן: עניין ח')** הוחמר העונש בגין היעדרות שניה בת 571 ימים ל-10 חודשים שהצטברו להפעלת העונש המותנה בן 62 ימים. בע/44/17 **טוראי ד' נ' התצ"ר (להלן: עניין ד')** אושר עונש של 12 חודשים לעריק למשך 1225 ימים, לאחר שקודם לכן השתמט במשך עשרה חודשים.

15. **ההגנה** עמדה, בצדק, על כך שמרבית הפסיקה שהגישה התביעה עסקה בחיילים שאין זו להם היעדרות ראשונה בגינה ניתן הדין לפני בית דין בשונה מעניינו של הנאשם. ההגנה מצדה הפנתה לע/32/16 **התצ"ר נ' טור' א'**, שם בגין היעדרות בת 994 ימים אושר עונש בן 90 ימים נוכח נתונים דלים, קשיים אישיותיים וקשיים מבית, כאשר הנאשמת סיימה לרצות את העונש קודם לדיון בערעור אך לא התייצבה לדיונים. בע/2/17 **התצ"ר נ' טור' א' (להלן: עניין א')** בגין היעדרות בת 624 ימים הוחמר עונש בן 63 ימים, במסגרתו הופעל עונש מותנה בחופף, כך שהוטל על הנאשם, שסיים לרצות את עונשו, עונש של 3 חודשי מאסר כאשר מחצית מעונש המאסר המותנה תרוצה בחופף לעונש הנוכחי. בנוסף, הפנתה ההגנה לענישה מחוזית – מט (מחוזי) **התוב"ץ נ' ב' בגין 963 ימים הוטלו בנסיבות חריגות 60 ימי מאסר**; חא (מחוזי) **התוב"ץ נ' רב"ט כ' בגין 608 ימים הוטלו 3 חודשי מאסר**; צפ (מחוזי) 800/09 **התוב"ץ נ' טור' ה' בגין 378 מי היעדרות הוטלו 4 חודשי מאסר**; מט (מחוזי) 376/17 בגין 1513 ימי היעדרות מצד מי שלא התגייסה מעולם לשירות הוטלו 55 ימי מאסר לריצוי בפועל; מט (מחוזי) **התוב"ץ נ' טור' א' בגין 519 ימי היעדרות הוטלו 4 חודשי מאסר**.

16. מבחינת **"הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה"** במקרה שלפנינו, מדובר בהיעדרות לתקופה ממושכת, לאחר שהנאשם עמד לדין בפני קש"ב בגין היעדרות קודמת של 11 ימים בגינה הוטל עליו עונש מחבוש משמעותי בן 20 ימים. הנאשם נטל את הדין לידי וותוך זלזול מופגן במערכת הצבאית, כלל לא התחיל בריצוי העונש וברח מן המשמורת שהוטלה עליו. דרך זו תואמת את דרכו הצבאית, כאשר למעשה לא השלים שירות תקין, ולו של חודש, לא פנה לגורמי הת"ש ביחידה (כך לפי טופס דיווח ההיעדרות – ת/2) ולא נתן הזדמנות להקלות ת"ש שקיבל (הת"ש 2 לפי דו"ח גחל"ת – ס/1). בהמשך ישיר לכך החל בהיעדרות הנוכחית למשך תקופה ממושכת של מעל

שנה וארבעה חודשים. בסופה של היעדרות זו נוכח ימי התב"ן השליליים שצבר (484) ללא כליאתו הנוכחית) הוחלט לפטור אותו משירות בגין "התנהגות רעה וחמורה", שמשמעותה כפיית רצונו של הפרט הלכה למעשה על המערכת הצבאית באופן שמנע ניצול יכולותיו לביצוע שירות צבאי (על המשמעות של זו לקביעת העונש ראו עניין ח' ועניין ד').

17. אין חולק, כי נסיבותיו האישיות של הנאשם עמדו מבחינתו בבסיס ההיעדרות מן השירות. אולם, עם כל האמפטיה לנסיבות אלו, לא מצאתי שהנאשם פנה לגורמי הת"ש ביחידה כדי למצות את דרך הטיפול הנורמטיבית בטרם נטל את הדין לידי. יתרה מכך, לא מצאתי שנסיבות אלו הצדיקו בנסיבות העניין עשיית דין עצמית ונטילת החוק לידיים בדרך של היעדרות מן השירות. עם כל הכבוד לקשיים מבית, הרי שהמערכת הצבאית ערוכה לקלוט גם מקרים מעין אלו. אכן, בביתו של הנאשם מסתמכים בני המשפחה באופן כמעט בלעדי על סיועו הכלכלי ועל תרומתו המורלית למערך המשפחתי, אבל לצד זאת עומדת החובה לבצע שירות צבאי תקין ולתרום את תרומתו לחברה. משנמנע הנאשם מכל אלה, כעת עליו לתת את הדין ולשאת בעונש הנגזר מכך.

18. בנסיבות אלו ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת, מצאתי להעמיד את מתחם הענישה בעניינו של הנאשם בין שלושה לעשרה חודשים לריצוי בפועל לצד עונש מאסר מותנה (ראו עניין א'; ע/34/16 טור' ס' נ' התצ"ר; ע/38/13 התצ"ר נ' טור' ע').

19. לא מצאתי כי במקרה זה קיימים "שיקולי שיקום" או "שיקולי הגנה על שלום הציבור" המצדיקים סטייה מן המתחם.

(2) קביעת העונש בתוך המתחם

20. לאחר שנקבע מתחם הענישה, נפנה לבחון את "הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה", אלו הקשורות לנאשם, כדי שיסייעו בידינו לקבוע את עונשו בתוככי המתחם. כאמור, הנאשם לא השלים שירות משמעותי מעבר לחודש ימים, כאשר גם במהלך תקופה זו ביצע היעדרות נוספת בת 11 ימים. הנאשם לא פנה לעזרת גורמי הת"ש כדי לנסות ולהשלים שירות צבאי תקין. כבר מטופס הדיווח על ההיעדרות נלמדת חוסר המוטיבציה של הנאשם. גורמי גחל"ת התרשמו "מקשיי הסתגלות של החייל למערכת הצבאית המתבטאים בתקופת שירות קצרה, תפקוד לקוי, בעיות משמעת וקושי בהפנמת הנורמות וכללי ההתנהגות הנהוגים במערכת. כיום מביע החייל חוסר מוטיבציה מוחלט לשירות". לאחר שהתקבלה גם חוו"ד קב"ן, שתיארה מצוקה הסתגלותית בעלת מאפיינים התנהגותיים על רקע משפחתי קריטי, מצאו

גורמי גחל"ת, כי "אפסו הסיכויים לסיים שירות תקין", והחליטו להמליץ על פיטוריו, מפאת "התנהגות רעה וחמורה". עוד יש להביא בחשבון שמעצרו של הנאשם היה זה שקטע את תקופת ההיעדרות הממושכת להבדיל מרצונו של הנאשם. מעבר לכך, אין חולק שהענישה במקרה זה צפויה לפגוע במשפחתו של הנאשם, כפי שתיארו לפניי האם ובתה בדמעות. כך גם אין חולק בדבר משמעות ריצוי העונש במהלך תקופת החגים עבור משפחה קשת יום קטנה ומצומצמת.

21. לאור כל זאת, מצאתי שאיון כפות המאזניים בין מכלול השיקולים לקולא ולחומרא מצדיק היה קביעה של עונשו של הנאשם במרכז מתחם הענישה. יחד עם זאת, בהתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם ובתקופת החגים הנוכחית, החלטתי לקבוע אותו למטה ממנו ולהקל עמו במידת מה.

22. אשר לעונש המחבוס בגין העבירה, שעניינה בריחה ממשמורת, מצאתי לבסוף לקבוע כעמדת ההגנה, כי לאחר שסיים הנאשם לרצות עונש זה, אין אפשרות להתייחס אליו שוב, כיוון שסעיף 34 (ב) לחוק השיפוט הצבאי, מתייחס לאפשרות לצבור או לחפוף עונשים בטרם סיים הנאשם לרצות את העונש הקודם.

סוף דבר

23. לאור כל האמור לעיל, החלטתי להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. מאה שלושים וחמישה (135) ימי מאסר לריצוי בפועל מיום מעצרו.
- ב. עונש מאסר מותנה בן שלושים (30) ימים למשך שנתיים (2) שלא יעבור עבירה לפי סעיפים 92,94 או 102 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.

זכות ערעור כחוק.

ניתנה והודעה היום, 3.10.2017, י"ד באב התשע"ז, בפומבי ובמעמד הצדדים.

שופטת